

Biblioteki publiczne i naukowe zamknięte od 7 listopada. Rekomendacje Biblioteki Narodowej

Data publikacji: 9/11/2020

W związku z bardzo dużą liczbą osób zakażonych koronawirusem i perspektywą wzrostową w najbliższych dniach oraz wynikającą z nich koniecznością zatrzymania transmisji zakażeń w społeczeństwie będą zamknięte m.in. biblioteki publiczne i naukowe od 7 do 29 listopada 2020 roku.

Biblioteka Narodowa przedstawia rekomendacje dotyczące bezpieczeństwa epidemicznego w bibliotekach oraz przypomina o obowiązujących przepisach w trosce o bezpieczeństwo pracowników i czytelników.

Na podstawie § 6 ust. 11a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii wprowadzono ograniczenie prowadzenia działalności przez biblioteki publiczne i naukowe, działające samodzielnie lub wchodzące w skład innej instytucji kultury, polegające na zakazie:

- udostępniania zbiorów czytelnikom i użytkownikom,
- organizacji wydarzeń z udziałem publiczności

– z wyłączeniem działań prowadzonych za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość (online).

Ponadto Biblioteka Narodowa rekomenduje zamknięcie lub znaczące ograniczenie działalności bibliotek wszystkich typów aż do czasu zatrzymania wzrostu zakażeń koronawirusem w Polsce.

Funkcjonowanie bibliotek różnych typów

Dopóki liczba zakażeń nie zacznie maleć Biblioteka Narodowa rekomenduje całkowite zamknięcie bibliotek dla użytkowników. Rekomendacja dotyczy również bibliotek pedagogicznych. Aby podtrzymać proces edukacji biblioteki szkolne powinny działać w ograniczonym zakresie, zgodnie z dotyczącymi je przepisami ogłaszanymi przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Najlepiej z uwzględnieniem braku bezpośredniego kontaktu, czyli korzystając z niżej wymienionych zasad dotyczących wyjątków od zakazu dla bibliotek publicznych i naukowych.

Udostępnianie i zwrot zbiorów

Biblioteka Narodowa, zgodnie z ust. 11b wymienionego powyżej rozporządzenia, rekomenduje udostępnianie zbiorów na zewnątrz budynków, które mają być zamknięte dla użytkowników.

Udostępnienie może odbyć się:

1. za pośrednictwem księżkomatów,
2. przed wejściem do budynku biblioteki. Zbiory w tym przypadku muszą być przekazywane z maksymalnym ograniczeniem kontaktów bezpośrednich. Nie wolno dopuścić do tworzenia kolejek przed budynkiem biblioteki. Procedura może wyglądać następująco:

- czytelnik zamawia poprzez katalog on-line, telefonicznie, e-mailowo wybrane publikacje,
- bibliotekarz po skompletowaniu zamówienia czytelnika umawia z nim termin odbioru na konkretną godzinę,
- bibliotekarz rejestruje zbiory na koncie użytkownika i przygotowuje paczkę z zamówionymi egzemplarzami,
- o omówionej godzinie bibliotekarz przekazuje paczkę czytelnikowi, tzn. zostawia ją np. na stoliku przed wejściem, którą czytelnik odbiera i zostawia ewentualnie zwroty,
- w wyżej wymienionym reżimie może być realizowana usługa „Książka na telefon”.

Biblioteka Narodowa rekomenduje bibliotekarzom w pierwszej kolejności sprawdzanie, czy poszukiwana przez czytelnika publikacja nie jest dostępna w internecie, np. w bibliotece cyfrowej POLONA. Biblioteka Narodowa zachęca bibliotekarzy również do informowania czytelników o źródłach dostępu do innych zasobów cyfrowych.

Zwroty mogą odbyć się również za pośrednictwem wrzutni.

Biblioteka Narodowa rekomenduje podjęcie dodatkowych działań na rzecz użytkowników:

- wprowadzenie większego limitu wypożyczanych egzemplarzy,
- przedłużenie okresu wypożyczenia,
- wstrzymanie naliczania kar za nieterminowe zwroty do czasu zakończenia epidemii,
- stałego zachęcania do korzystania z zasobów cyfrowych darmowych i komercyjnych,
- utrzymywania dogodnych godzin odbiorów zamówionych publikacji.

Biblioteka Narodowa zachęca biblioteki do utrzymywania i rozwijania kontaktu z czytelnikami poprzez internet (strona www biblioteki, media społecznościowe, komunikatory) oraz telefon. BN zwraca uwagę, że inicjatywa kontaktu ze stałymi czytelnikami może wychodzić od pracowników bibliotek.

Dostęp do zbiorów on-line

Biblioteka Narodowa rekomenduje zachęcanie użytkowników do korzystania z dostępnych zasobów on-line: bezpłatnej biblioteki cyfrowej POLONA i innych bibliotek cyfrowych, baz danych, udzielanie dostępu do komercyjnych zasobów cyfrowych. Biblioteka Narodowa zachęca również do informowania czytelników o możliwości skorzystania z nieodpłatnej usługi „Digitalizacja na życzenie”.

Wypożyczenia międzybiblioteczne

Biblioteka Narodowa nie rekomenduje prowadzenia tradycyjnych wypożyczeń międzybibliotecznych.

Kwarantanna dla zbiorów

Biblioteka Narodowa bez zmian rekomenduje poddawanie kwarantannie zbiorów zwracanych przez użytkowników do biblioteki przez 3 dni. Należy pamiętać, że choć książki są papierowe, to ich okładki, np. lakierowane, są wykonane z tworzyw sztucznych i wirus na ich powierzchni pozostaje znacznie dłużej niż na papierze. W związku z tym wirus na okładce książki przetrwa tak długo, jak na powierzchniach plastikowych.

Przyjęte książki powinny zostać odłożone na okres 3 dni do skrzyni, pudła, torby lub na wydzielone półki w magazynie, innym pomieszczeniu bądź regale. Odizolowane egzemplarze należy oznaczyć datą zwrotu i wyłączyć z wypożyczania do czasu zakończenia kwarantanny, po tym okresie włączyć do użytkowania. Należy pamiętać o założeniu rękawiczek. Nie wymaga się osobnych pomieszczeń na kwarantannę, ponieważ wirus nie przenosi się samodzielnie.

Egzemplarze zwracanych do biblioteki nie wolno dezynfekować preparatami dezynfekcyjnymi. Nie należy stosować ozonu do dezynfekcji książek ze względu na szkodliwe dla materiałów celulozowych właściwości utleniające. Nie należy naświetlać książek lampami UV z uwagi na to, iż światło to ma szkodliwy wpływ na materiały, z których wykonane są książki.

Przypominamy, że po przyjęciu książek od użytkownika należy każdorazowo zdezynfekować blat, na którym leżały.

Organizacja imprez, spotkań i zebrań

Biblioteka Narodowa rekomenduje bibliotekom organizowanie wydarzeń wyłącznie w formie on-line.

Pomoc dla bibliotekarzy

Przypominamy, że Biblioteka Narodowa uruchomiła poradnię, w której można uzyskać odpowiedzi na pytania dotyczące działalności bibliotek w związku z sytuacją spowodowaną pandemią wirusa. Zachęcamy bibliotekarzy do zapoznania się z listą już udzielonych odpowiedzi. Nowe pytania prosimy przysyłać na adres: poradnia@bn.org.pl. Zachęcamy jednocześnie do zapisania się do newsletter „Poradnik i Biuletyn BN dla bibliotekarzy”. Prosimy o kontakt pod adresem biuletyn@bn.org.pl.

Bieżące komunikaty dotyczące funkcjonowania bibliotek w czasie epidemii ukazują się na stronie głównej Biblioteki Narodowej.

Ogólne zasady bezpieczeństwa dla wszystkich typów bibliotek

Należy stosować środki indywidualnej ochrony oraz przestrzegać podstawowych zasad:

- ograniczanie lub wyeliminowanie bezpośrednich kontaktów ze współpracownikami, użytkownikami i innymi osobami przychodzącymi do biblioteki na rzecz kontaktu e-mailowego, telefonicznego lub poprzez inne komunikatory. Zalecana jest praca zdalna lub przychodzenie pracowników w różne dni tygodnia, aby w tym samym pomieszczeniu jednocześnie przebywał jeden pracownik. Należy pamiętać, że duża część zakażonych przechodzi infekcję bezobjawowo i nieświadomie może zakażać innych. Brak kontaktu bezpośredniego jest najlepszym środkiem ochrony,
- regularne wietrzenie pomieszczeń, najlepiej stałe trzymanie otwartego lub uchylonego okna w pomieszczeniach pracowniczych i wspólnych, zwłaszcza w toaletach i korytarzach,
- zasłanianie ust i nosa maseczką,
- prawidłowe mycie rąk wodą z mydłem przez minimum 30 sekund,
- dezynfekowanie rąk,
- unikanie dotykania twarzy (oczu, nosa, ust),
- zachowanie bezpiecznej odległości 1,5 m od innych osób,

- zwrócenie się o pomoc medyczną (najpierw telefonicznie) w przypadku zauważenia u siebie objawów choroby o charakterze wirusowym (gorączka, kaszel, trudności w oddychaniu).

Pracownicy bibliotek powinni bezwzględnie stosować się do zasad profilaktycznych przedstawianych i aktualizowanych przez Główny Inspektorat Sanitarny i Ministerstwo Zdrowia. W sytuacji stwierdzenia zakażenia koronawirusem należy wdrożyć procedury przewidziane przez GIS.